

Conclusions. Widespread implementation of the measures will improve the occupational safety in health care and prevent infection among Ukrainian health-care workers with HIV.

Key words: health care workers, activities, prevention, HIV infection, the workplace.

Відомості про авторів:

Варивончик Денис Віталійович - завідувач лабораторії канцерогенної небезпеки та профілактики професійного раку ДУ «Інститут медицини праці НАМН України», завідувач кафедри медицини праці, психофізіології та медичної екології НМАПО імені П.Л. Шупика. Адреса: Київ, вул. Саксаганського, 75.

Кальченко Андрій Микитович – м. наук. с. лабораторії канцерогенної небезпеки та профілактики професійного раку ДУ «Інститут медицини праці НАМН України».

УДК 369;364

© **В.В. КОСАРЧУК, М.І. ХИЖНЯК, 2014**

В.В. Косарчук¹, М.І. Хижняк²

ВИВЧЕННЯ СТАНУ ЗДОРОВ'Я ТА ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ РЯДОВОГО СКЛАДУ МОБІЛІЗАЦІЙНОГО РЕЗЕРВУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ НА ЕТАПАХ ВСТУПУ ТА ПРОХОДЖЕННЯ СТРОКОВОЇ СЛУЖБИ

¹**Національна медична академія післядипломної освіти імені П.Л. Шупика,**

²**Українська військово-медична академія Міністерства Оборони України**

Вступ. У зв'язку з різким ускладненням внутрішньополітичної обстановки в країні та втручанням Російської Федерації у внутрішні справи України, згідно чинного законодавства, було оголошено часткову мобілізацію. Стан здоров'я та фізичного розвитку військовослужбовців рядового складу мобілізаційного резерву Збройних Сил України у значній мірі обумовлює їх бойову придатність та характеризує "людський" фактор боєздатності частин.

Мета. Вивчення придатності до військової служби військовослужбовців рядового складу мобілізаційного резерву Збройних Сил України на етапі вступу та проходження строкової військової служби на основі вивчення особливостей їх стану здоров'я та фізичного розвитку.

Методи. На основі статистичної звітності за формою № 2/мед., № 4/мед. та звітів про результати медичного огляду військовослужбовців Збройних Сил України за 2001-2013 роки вивчались динамічні зміни у стані здоров'я та фізичного розвитку військовослужбовців рядового складу мобілізаційного резерву на етапі вступу та проходження військової служби.

Результати. Встановлено, що серед осіб рядового складу мобілізаційного резерву на етапі вступу за середнім багаторічним показником превалювали військовослужбовці, які за станом здоров'я були здоровими і склали 1-шу групу (71,97±0,28% військовослужбовців); 2-га група – практично здорові, становила 22,93±0,17% військовослужбовців; 3-тя група – потребували систематичного медичного нагляду, була найменшою і дорівнювала 5,10±0,14% обстежених серед молодого поповнення. На етапі вступу серед осіб рядового складу мобілізаційного резерву (молодого поповнення військовослужбовців строкової служби) за показниками фізичного розвитку в 2001-2013 рр. превалювали військовослужбовці, які мали добрий стан фізичного розвитку (55,07±0,30% військовослужбовців); середній стан фізичного розвитку мали 42,27±0,30% військовослужбовців; недостатньо розвинутий фізичний стан мали 2,65±0,10% військовослужбовців.

На етапі проходження строкової військової служби в Збройних Силах України в 2001-2013 рр. серед осіб рядового складу мобілізаційного резерву превалювали військовослужбовці, які за станом здоров'я є здорові і склали 1-шу групу, (77,89±0,18% військовослужбовців); 2-га група – практично здорові – становила 17,69±0,17% військовослужбовців; 3-тя група – потребували систематичного медичного нагляду, була найменшою і дорівнювала 4,42±0,09% військовослужбовців.

Висновки. Проведене дослідження дозволило з'ясувати: відсутність зростання кількості осіб рядового складу мобілізаційного резерву зі змінами у стані здоров'я та фізичного розвитку від етапу вступу до проходження строкової служби; проблеми, що перешкоджають якісному комплектуванню Збройних Сил України при частковій або повній мобілізації військ.

Ключові слова: мобілізація, військовослужбовці, мобілізаційний резерв, рядовий склад, стан здоров'я, фізичний розвиток, придатність, військова служба.

ВСТУП

Суспільно-політична ситуація на Кримському півострові загострилася, мають місце неприхована агресія, захоплення російською стороною частини території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя. Незаконно створеними збройними формуваннями проросійського спрямування за підтримки військових підрозділів збройних сил Російської Федерації захоплюються та блокуються будівлі органів державної влади, органів влади в Автономній Республіці Крим, аеропорти, суходільні та морські транспортні комунікації, органи військового управління, військові частини та установи Збройних Сил України, що дислоковані на Кримському півострові.

У зв'язку з різким ускладненням внутрішньополітичної обстановки в країні та втручанням Російської Федерації у внутрішні справи України, згідно чинного законодавства, було оголошено часткову мобілізацію. Стан здоров'я та фізичного розвитку військовослужбовців рядового складу мобілізаційного резерву Збройних Сил України (ЗС) України у значній мірі обумовлює їх бойову придатність та характеризує "людський" фактор боєздатності частин [1-5].

Здоров'я військовослужбовців було предметом дослідження багатьох праць з проблем військової медицини (Білий В.Я. зі співавт., 2000; Варус В.І., 2001; Михайлець В.Ю. зі співавт., 2002; Бібік Т.А. зі співавт., 2005; Захараш М.П. зі співавт., 2008; Огороднійчук І.В. зі співавт., 2012); [6-12].

Однак, в цих працях не досліджувалося, які зміни у стані здоров'я та фізичного розвитку військовослужбовців рядового складу мобілізаційного резерву ЗС України, і як вони впливають на їх придатність до військової служби. Враховуючи вказане, є актуальним вивчення стану здоров'я та фізичного розвитку військовослужбовців рядового складу мобілізаційного резерву ЗС України на етапах вступу та проходження строкової військової служби.

Мета дослідження є вивчення придатності до військової служби військовослужбовців рядового складу мобілізаційного резерву ЗС України на етапі вступу та проходження строкової військової служби на основі вивчення особливостей їх стану здоров'я та фізичного розвитку.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

Вивчення особливостей стану здоров'я та фізичного розвитку військовослужбовців рядового складу мобілізаційного резерву ЗС України на етапі вступу та проходження строкової військової служби, які впливають на їх здатність до виконання функціональних обов'язків проводилося при аналізі звітної документації (ф. 2 мед., 4 мед.) за 2001-2013 рр. з використанням статистичного методу дослідження.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Сучасна система комплектування ЗС України передбачає виконання військового обов'язку в запасі та проходження служби у мобілізаційному резерві ЗС України. У мобілізаційний резерв ЗС України та інших військових формувань зараховуються громадяни України, придатні за станом здоров'я до проходження військової служби в мирний або воєнний час і які не досягли граничного віку перебування в запасі.

Особовий склад мобілізаційного резерву ЗС України має складну структуру, тому нами проведено вивчення стану здоров'я та фізичного розвитку осіб рядового складу мобілізаційного резерву на етапі вступу (молоде поповнення) та проходження строкової військової служби (військовослужбовців строкової служби) в ЗС України в 2001-2013 рр. Так, за результатами досліджень нами встановлено, що серед молодого поповнення військовослужбовців строкової служби превалювали військовослужбовці, які за станом здоров'я були здоровими і складали 1-шу групу, їх питома вага за середнім багаторічним показником становила $71,97 \pm 0,28\%$ військовослужбовців. Частка молодого поповнення 1-шої групи за станом здоров'я в 2001-2005 рр. зменшувалася від $72,75\%$ в 2001 р. до $57,53\%$ в 2005 р., протягом 2006-2013 рр. – зростала від $72,88\%$ в 2006 р. до $83,40\%$ в 2010 р. (табл. 1).

Другу групу стану здоров'я складали молоде поповнення військовослужбовців строкової служби, яке було практично здорове і за середнім багаторічним показником вони становили в 2001-2013 рр. $22,93 \pm 0,26\%$ обстежених.

Частка молодого поповнення 2-гої групи за станом здоров'я в 2001-2005 рр. зростала від 21,74% в 2001 р. до 37,41% в 2005 р., протягом 2006-2013 рр. – коливалася від 14,00% в 2010 р. до 24,90% в 2013 р. Третя група стану здоров'я військовослужбовців є найменшою, питома вага осіб рядового складу мобілізаційного резерву на етапі вступу за середнім багаторічним показником становила $5,10 \pm 0,14\%$ обстежених. Її складали молоде поповнення військово-службовців строкової служби, яке потребувало систематичного медичного нагляду. Питома вага молодого поповнення 3-ьої групи за станом здоров'я в 2001-2008 рр. коливалася від до 5,06% в 2005 р. до 7,69% в 2006 р., а протягом 2009-2013 рр. зростала від 2,41% в 2009 р. до 5,30% в 2013 р. (табл. 1).

За результатами досліджень фізичного розвитку осіб рядового складу мобілізаційного резерву на етапі вступу (молоде поповнення) в 2001-2013 рр. нами встановлено, що серед молодого поповнення військовослужбовців строкової служби превалювали військовослужбовці, які мали добрий стан фізичного розвитку, їх питома вага за середнім багаторічним показником становила $55,07 \pm 0,30\%$ військовослужбовців (1а, 1б).

Таблиця 1.а

Стан здоров'я осіб рядового складу мобілізаційного резерву на етапі вступу та проходження строкової військової служби в Збройних Силах України в 2001-2013 рр. (%)

Групи стану здоров'я	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Середній багаторічний показник
Військовослужбовці рядового складу мобілізаційного резерву на етапі вступу на строкову військову службу							
I ¹	72,75	67,43	71,17	63,33	57,53	72,88	71,97±0,28
II ²	21,74	25,33	22,29	28,98	37,41	21,37	22,93±0,26
III ³	5,51	7,24	6,54	7,69	5,06	5,75	5,10±0,14
Всього	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,00
Військовослужбовці рядового складу мобілізаційного резерву на етапі проходження строкової військової служби							
I ¹	80,86	79,25	85,36	78,72	75,28	75,36	77,89±0,18
II ²	13,94	16,19	11,23	16,01	20,34	18,95	17,69±0,17
III ³	5,19	4,55	3,41	5,26	4,38	5,69	4,42±0,09
Всього	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Таблиця 1.6

Групи стану здоров'я	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Середній багаторічний показник
Військовослужбовці рядового складу мобілізаційного резерву на етапі вступу на строкову військову службу								
I ¹	73,07	64,53	83,00	83,40	77,3	79,4	69,8	71,97±0,28
II ²	21,78	29,09	14,59	14,00	19,5	17,1	24,9	22,93±0,26
III ³	5,14	6,39	2,41	2,60	3,2	3,5	5,3	5,10±0,14
Всього	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,00
Військовослужбовці рядового складу мобілізаційного резерву на етапі проходження строкової військової служби								
I ¹	66,31	74,55	79,48	78,84	79,2	80,3	79,1	77,89±0,18
II ²	28,72	18,12	17,43	17,19	17,7	16,8	17,3	17,69±0,17
III ³	4,97	7,33	3,08	3,96	3,1	2,9	3,6	4,42±0,09
Всього	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Примітка: I¹ – здоровий; II² – практично здоровий; III³ – потребує систематичного нагляду.

Частка добре розвинутих фізично молодого поповнення в 2001-2013 рр. зростала від 50,14% в 2001 р. до 64,0% в 2013 р. Серед молодого поповнення військовослужбовців строкової служби в 2001-2010 рр. середній стан фізичного розвитку за середнім багаторічним показником мали 42,27±0,30% військовослужбовців. Частка молодого поповнення військовослужбовців строкової служби, які мали середній стан фізичного розвитку в 2001-2013 рр. зменшувалася від 46,14% в 2001 р. до 32,10% в 2013 р. Недостатньо розвинутий фізичний стан в 2001-2013рр. мали 2,65±0,10% молодого поповнення військовослужбовців строкової служби, їх питома вага коливалася від 1,15% в 2009 р. до 5,39% в 2004 р. (табл. 2).

За результатами досліджень стану здоров'я та фізичного розвитку осіб рядового складу мобілізаційного резерву на етапі проходження строкової військової служби в Збройних Силах України в 2001-2013 рр. нами встановлено, що серед них превалювали військовослужбовці, які за станом здоров'я є здорові і склали 1-шу групу, їх питома вага за середнім багаторічним показником становила 77,89±0,18% військовослужбовців. Частка військовослужбовців строкової служби 1-шої групи за станом здоров'я в 2001-2013 рр. коливалася від 66,31% в 2007 р. до 85,36% в 2003 р. (табл. 1а,б).

Другу групу за станом здоров'я склали військовослужбовці строкової служби, які були практично здорові і за середнім багаторічним показником вони становили в 2001-2013 рр. 17,69±0,17% обстежених. Частка практично здорових військовослужбовців строкової служби в 2001-2013 рр. зростала від 13,94% в 2001 р. до 28,72% в 2007 р., протягом 2008-2013 рр. – зменш

увалася до 17,30% в 2013 р. Третя група за станом здоров'я військовослужбовців була найменшою, питома вага осіб рядового складу мобілізаційного резерву на етапі проходження строкової військової служби в Збройних Силах України за середнім багаторічним показником становила $4,42 \pm 0,09\%$ обстежених. Її складали військовослужбовці строкової служби, які потребували систематичного медичного нагляду.

Стан фізичного розвитку осіб рядового складу військового запасу (молодого поповнення військовослужбовців строкової служби) на етапі вступу на строкову військову службу в Збройних Силах України в 2001-2010 рр. (%)

Таблиця 2.а

Оцінка фізичного розвитку	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Середній багаторічний показник
Військовослужбовці рядового складу мобілізаційного резерву на етапі вступу на строкову військову службу							
Добрий	50,14	53,43	65,47	57,69	51,01	55,25	$53,52 \pm 0,30$
Середній	46,14	44,52	32,63	36,93	46,14	41,81	$43,74 \pm 0,30$
Недостатній	3,72	2,05	1,91	5,39	2,85	2,94	$2,74 \pm 0,10$
Всього	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Військовослужбовці рядового складу мобілізаційного резерву на етапі проходження строкової служби							
Добрий	58,33	61,92	59,48	56,24	55,98	57,07	$60,61 \pm 0,22$
Середній	39,42	36,89	33,72	41,21	41,09	40,51	$37,19 \pm 0,21$
Недостатній	2,26	1,20	6,80	2,55	2,92	2,42	$2,21 \pm 0,07$
Всього	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Таблиця 2.б

Оцінка фізичного розвитку	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Середній багаторічний показник
Військовослужбовці рядового складу мобілізаційного резерву на етапі вступу на строкову військову службу								
Добрий	52,07	46,86	51,76	51,58	57,6	59,1	64,0	$53,52 \pm 0,30$
Середній	46,11	48,82	47,09	47,17	41,2	38,9	32,1	$43,74 \pm 0,30$
Недостатній	1,82	4,32	1,15	1,25	1,2	2,0	3,9	$2,74 \pm 0,10$
Всього	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Військовослужбовці рядового складу мобілізаційного резерву на етапі проходження строкової служби								
Добрий	57,05	55,76	62,55	61,80	66,0	68,2	67,5	$60,61 \pm 0,22$
Середній	41,00	42,17	36,32	36,83	33,3	30,6	30,4	$37,19 \pm 0,21$
Недостатній	1,95	2,08	1,13	1,37	0,7	1,2	2,1	$2,21 \pm 0,07$
Всього	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Питома вага таких осіб в 2001-2008 рр. коливалася від 3,41% в 2003 р. до 7,33% в 2008 р., в 2009-2013 рр. зменшилась до 2,90% в 2012 р. (табл. 1).

За результатами досліджень фізичного розвитку осіб рядового складу мобілізаційного резерву на етапі проходження строкової військової служби в Збройних Силах України в 2001-2013 рр. нами встановлено, що серед військовослужбовців строкової служби превалювали військовослужбовці, які мали добрий стан фізичного розвитку, їх питома вага за середнім багаторічним показником становила $60,61 \pm 0,22\%$ військовослужбовців. Частка добре розвинутих фізично військовослужбовців строкової служби в 2001-2013 рр. зросла від 58,33% в 2001 р. до 67,50% в 2013 р. Серед військовослужбовців строкової служби в 2001-2013 рр. середній стан фізичного розвитку за середнім багаторічним показником мали $37,19 \pm 0,21\%$ військовослужбовців. Частка військовослужбовців строкової служби, які мали середній стан фізичного розвитку в 2001-2008 рр. коливалася від 33,72% в 2003 р. до 42,17% в 2008 р., а в 2009-2013 рр. зменшилась до 30,4% в 2013 р. Недостатньо розвинутий фізичний стан в 2001-2013 рр. мали $2,21 \pm 0,07\%$ молодого поповнення військовослужбовців строкової служби, їх питома вага зменшилась від 6,80% в 2003 р. до 0,70% в 2011 р., а протягом 2012-2013 рр. зросла до 2,1% в 2013 р. (табл. 2а,б).

ВИСНОВКИ

1. Доведено, що стан здоров'я та фізичного розвитку є основними критеріями відбору осіб рядового складу мобілізаційного резерву на військову службу у запасі і у значній мірі обумовлює їх бойову придатність та характеризує "людський" фактор боєздатності частин.

2. Встановлено, що серед осіб рядового складу мобілізаційного резерву на етапі вступу (молодого поповнення військовослужбовців строкової служби) за середнім багаторічним показником превалювали військовослужбовці, які за станом здоров'я були здоровими і складали 1-шу групу ($71,97 \pm 0,28\%$ військовослужбовців); 2-га група – практично здорові, становила $22,93 \pm 0,17\%$ військовослужбовців; 3-тя група – потребували систематичного медичного нагляду, була найменшою і дорівнювала $5,10 \pm 0,14\%$ обстежених серед молодого поповнення.

3. Виявлено, що серед осіб рядового складу мобілізаційного резерву на етапі вступу (молодого поповнення військовослужбовців строкової служби) за показниками фізичного розвитку в 2001-2013 рр. превалювали військовослужбовці, які мали добрий стан фізичного розвитку ($55,07 \pm 0,30\%$ військовослужбовців); середній стан фізичного розвитку мали $42,27 \pm 0,30\%$ військовослужбовців; недостатньо розвинутий фізичний стан мали $2,65 \pm 0,10\%$ військовослужбовців.

4. Встановлено, що серед осіб рядового складу мобілізаційного резерву на етапі проходження строкової військової служби в Збройних Силах України (військовослужбовці строкової служби) в 2001-2013 рр. превалювали військовослужбовці, які за станом здоров'я є здорові і складали 1-шу групу,

(77,89±0,18% військовослужбовців); 2-га група – практично здорові – становила 17,69±0,17% військовослужбовців; 3-тя група – потребували систематичного медичного нагляду, була найменшою і дорівнювала 4,42±0,09% військовослужбовців.

5. Виявлено, що серед осіб рядового складу мобілізаційного резерву на етапі проходження строкової військової служби в Збройних Силах України (військовослужбовці строкової служби) за показниками фізичного розвитку в 2001-2013 рр. превалювали військовослужбовці, які мали добрий стан фізичного розвитку (60,61±0,22% військовослужбовців); середній стан фізичного розвитку мали 37,19±0,21% військовослужбовців; недостатньо розвинутий фізичний стан мали 2,21±0,07% військовослужбовців.

6. Запропоновано в подальшому провести комплексне дослідження стану здоров'я осіб рядового складу мобілізаційного резерву на етапах звільнення з військової служби, виявлення причин зміни придатності їх до військової служби в умовах часткової або повної мобілізації військ.

Література

1. Закон України від 04.04.06. № 3597-IV "Про внесення змін до Закону України "Про загальний військовий обов'язок і військову службу" // Офіційний вісник України. – 2006. – №17 (10.05.2006). – С. 1261.

2. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію: Закон України від 16 жовтня 2012 р. // Військове законодавство України: Збірник нормативних актів. – К.: Атіка. — 2012.

3. Про оборону України: Закон України від 6 грудня 1991 р. // Законодавство України з питань військової сфери. - К.: Азимут-Україна. - 2003.

4. Стратегічний оборонний бюлетень України: Щорічник. - К.: Аванпост-прім, 2012. – 55 с.

5. Біла книга України 2012. Оборонна політика України: Щорічник. – К.: МО України, 2013.– 73 с.

6. Білий В.Я. Концепція професійного здоров'я військовослужбовців у Програмі будівництва та розвитку ЗС України / В.Я. Білий, О.О. Сохін, М.М. Вовкодав [та ін.] // Наука і оборона. – 2000.– №3.– С. 22-26.

7. Бібік Т. А. Вивчення стану здоров'я та надання медичної допомоги військовослужбовцям ЗС України за даними соціологічного опитування / Т. А. Бібік // Військова медицина України. – 2005. – № 2. – С. 50–52.

8. Варус В.І. Стратегія превентивної медицини в охороні професійного здоров'я військовослужбовців Збройних Сил України у XXI сторіччі / В.І.Варус // Наука і оборона. – 2001. – № 2. – С.20-23.

9. Михайлець В.Ю. Вивчення стану здоров'я військовослужбовців із числа молодого поповнення навчального центру / В.Ю. Михайлець, М.І.Хижняк, В.В. Косарчук // Проблеми військової охорони здоров'я. - № 12. - С. 223-229.

10. Михайлець В.Ю. Стан здоров'я призовників і заходи поліпшення комплектування Збройних Сил України / В.Ю. Михайлець, М.І.Хижняк, В.В. Косарчук [та ін.] // Проблеми військової охорони здоров'я. – 2002. – № 12. – С. 237-242.

11. Захараш М.П. Питання оптимізації медичної та медико-експертної допомоги військовослужбовцям на регіональному рівні / М.П.Захараш, О.В.Сергієн, А.М.Кравченко, Г.І.Тітов // Україна. Здоров'я нації. – 2008. - №2. – С. 192-195.

12. Огороднійчук І.В. Вивчення загальних питань щодо захворюваності особового складу Збройних Сил України / І.В.Огороднійчук // Проблеми військової охорони здоров'я: зб. наук. праць Укр. військ.-мед. академії. – К.: УВМА. – 2013. – Вип. № 37. – С.58-64.

В.В. Косарчук, М.І. Хижняк

Изучение состояния здоровья и физического развития военнослужащих рядового состава мобилизационного резерва Вооруженных Сил Украины на этапах вступления и прохождения срочной службы
Национальная медицинская академия последипломного образования имени П.Л. Шупика,
Украинская военно-медицинская академия
Министерства обороны Украины

Вступление. В связи с резким осложнением внутривнутриполитической обстановки в стране и вмешательством Российской Федерации во внутренние дела Украины, согласно действующему законодательству, была объявлена частичная мобилизация. Состояние здоровья и физического развития военнослужащих рядового состава мобилизационного резерва Вооруженных Сил Украины в значительной мере обуславливает их боевую пригодность и характеризует "человеческий" фактор боеспособности войск.

Цель. Изучение пригодности к военной службе военнослужащих рядового состава мобилизационного резерва Вооруженных Сил Украины на этапе вступления и прохождения срочной военной службы на основе изучения особенностей их состояния здоровья и физического развития.

Методы. На основе статистической отчетности по форме № 2/мед., № 4/мед. но отчетов о результатах медицинского обзора военнослужащих Вооруженных Сил Украины за 2001-2013 годы изучались динамические изменения в состоянии здоровья и физического развития военнослужащих рядового состава мобилизационного резерва на этапе вступления и прохождения военной службы.

Результаты. Установлено, что среди лиц рядового состава мобилизационного резерва на этапе вступления по среднему многолетнему показателю преобладали военнослужащие, которые по состоянию здоровья были здоровыми и составляли 1-ю группу ($71,97 \pm 0,28\%$ военнослужащих); 2-я группа - практически здоровые, составляла $22,93 \pm 0,17\%$ военнослужащих; 3-я группа - те, кто нуждались в систематическом медицинском контроле, была наименьшей и равнялась $5,10 \pm 0,14\%$ обследованных среди молодого пополнения. На этапе вступления на военную службу среди лиц рядового состава мобилизационного резерва (молодого пополнения военнослужащих срочной службы) по показателям физического развития в 2001-2013 гг. преобладали военнослужащие, которые имели хорошее состояние физи-

ческого развития ($55,07 \pm 0,30\%$ военнослужащих); среднее состояние физического развития имели $42,27 \pm 0,30\%$ военнослужащих; недостаточное развитие физического состояния имели $2,65 \pm 0,10\%$ военнослужащих. На этапе прохождения срочной военной службы в Вооруженных Силах Украины в 2001-2013 г. среди лиц рядового состава мобилизационного резерва преобладали военнослужащие, которые были здоровы и составляли 1-ю группу ($77,89 \pm 0,18\%$ военнослужащих); 2-я группа - практически здоровы - составляла $17,69 \pm 0,17\%$ военнослужащих; 3-я группа - те, кто нуждался в систематическом медицинском контроле, была наименьшей и равнялась $4,42 \pm 0,09\%$ военнослужащих.

Выводы. Проведенное исследование позволило выяснить: отсутствие роста количества лиц рядового состава мобилизационного резерва с изменениями в состоянии здоровья и физического развития на этапах вступления и прохождения срочной службы; проблемы, которые препятствуют качественному комплектованию Вооруженных Силах Украины при частичной или полной мобилизации

Ключевые слова: мобилизация, военнослужащие, мобилизационный резерв, рядовой состав, состояние здоровья, физическое развитие, пригодность, военная служба.

V. Kosarchuk, N. Hyzhniak

Studying the health and physical development status of the reserve enlisted personnel of the armed forces of Ukraine on the stages of beginning and doing military service

**Shupik National Medical Academy of Postgraduate Education,
Ukrainian Military - Medical Academy of the Ministry of Defense of Ukraine**

Due to the dramatic complication of the internal political situation in the country and Russian Federation interference in the domestic affairs of Ukraine the partial mobilization was declared according to the current legislation. The health and physical development status of the reserve enlisted personnel of the Armed Forces (AF) of Ukraine considerably influences on their combat readiness and characterizes the "human" factor of combat readiness of fighting units.

Aim. Studying the reserve enlisted personnel medical fitness to military service on the stage of the beginning the military service and servicing in the Armed Forces of Ukraine by analyzing their health and physical development status.

Methods. On the basis of the statistical accounting on a form 2/med., № 4/med. and reports on the results of medical examination of servicemen of the Armed Forces of Ukraine during 2001-2013 there were studied dynamic changes in the health and physical development status of the reserve enlisted personnel on the stage of the beginning and doing military service.

Results. According to health status long-term mean rate it has been established that among the reserve enlisted personnel on the stage of the beginning the military service the servicemen were predominantly healthy (group 1) ($71,97 \pm 0,28\%$ of servicemen); group 2 consisted of practically healthy servicemen ($22,93 \pm 0,17\%$ of servicemen); the least group 3 consisted of servicemen who needed regular medical control. It was equaled to $5,10 \pm 0,14\%$ of fresh forces.

According to the indices of physical development in 2001-2013 on the stage of the beginning the military service of the reserve enlisted personnel (fresh forces of the involuntary service) the servicemen that had good physical development status ($55,07 \pm 0,30\%$ of servicemen) predominated; $42,27 \pm 0,30\%$ of servicemen had mean physical development status; $2,65 \pm 0,10\%$ of servicemen had not enough developed physical status. On the stage of doing involuntary military service in the Armed Forces of Ukraine during 2001-2013 among the reserve enlisted personnel on the stage of the beginning the military service the servicemen were predominantly healthy (group 1) ($77,89 \pm 0,18\%$ of servicemen); group 2 included practically healthy servicemen ($17,69 \pm 0,17\%$ of servicemen); group 3 consisted of servicemen who needed regular medical control and it was equaled to $5,4,42 \pm 0,09\%$ of servicemen.

Conclusions. The study made possible to conclude:

- the absence of increase in number of reserve enlisted personnel with changes of health and physical development status from the stage of the beginning the military service to doing involuntary service;
- the problems of making up of the qualified staff of the Armed Forces of Ukraine during the partial or complete mobilization.

Key words: mobilization, enlisted personnel, reserve servicemen, health status, physical development status, medical fitness to military service.

Відомості про авторів:

Косарчук В.В. – к.мед.н., доцент кафедри Національної медичної академії післядипломної освіти ім. П.Л. Шупика. Адреса: Київ, вул. Дорогожицька, 9.

Хижняк М.І. – д.мед.н., професор кафедри військово-профілактичної медицини Української військово-медичної академії. Адреса: Київ, вул. Курська, 13-а, тел.: (044) 243-15-24.

УДК 369;364

© КОЛЕКТИВ АВТОРІВ, 2014

***І.В. Кочін, Д.О. Трошин, О.О. Гайволя,
О.М. Акулова, І.Ф.Шило***

**ОХОРОНА ПРАЦІ ТА ЗАХИСТ МЕДИЧНИХ
ПРАЦІВНИКІВ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ МЕДИЦИНИ
КАТАСТРОФ ПІД ЧАС ЛІКВІДАЦІЇ НАСЛІДКІВ
НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
ДЗ «Запорізька медична академія післядипломної
освіти МОЗ України»**

Вступ. Професійна діяльність медичних працівників Державної служби медицини катастроф пов'язана з впливом великого комплексу негативних чинників різноманітного походження.

Мета. Розглянути стан професійних умов праці медичних працівників Державної служби медицини катастроф під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.